

aer

Arbetsmarknads-
ekonomiska
rådet

Egenföretagande bland utrikes födda

En översikt av utvecklingen under
2000-talet

Lina Aldén

Mats Hammarstedt

Arbetsmarknadsekonomiska rådet – underlagsrapport 1/2017

© ARBETSMARKNADSEKONOMISKA RÅDET (AER)
BOX 55665
102 15 STOCKHOLM
TEL. 08-665 45 00
WWW.ARBETSMARKNADSEKONOMISKARADET.SE
INFO@ARBETSMARKNADSEKONOMISKARADET.SE
TEXT: AER
ORIGINAL FORMGIVNING: IRONS DESIGN & AER
STOCKHOLM 2017

Innehåll

Förord.....	1
1 Inledning och disposition.....	3
2 Data och definitioner.....	4
3 Andelen egenföretagare och företagarinikomster under perioden 2000–2012	5
4 I vilka branscher är företagarna verksamma?	9
5 Hur många, och vilka, är anställda i företagen?	10
6 Slutdiskussion.....	14
Referenser	16

Förord

Arbetsmarknadsekonomiska rådets uppgift är att bedöma ”arbetsmarknadens funktionssätt och de faktorer som påverkar denna”. Mer precist ska rådet ”analysera hur lönebildningen, arbetsrätten och den aktiva arbetsmarknadspolitiken påverkar arbetsmarknadens funktionssätt. Ett särskilt fokus ska läggas på hur dessa tre faktorer påverkar s.k. svaga gruppers övergång till reguljär sysselsättning, samt hur dessa faktorer påverkar såväl företagans kompetensförsörjning som näringslivets produktivitetsutveckling. Dessutom ska rådet behandla hur såväl nivå som struktur på reala löneökningar påverkar sysselsättnings- och arbetslöshetsutvecklingen på den svenska arbetsmarknaden samt bedöma hur löneökningarna bör vara utformade för att jämviktsarbetslösheten ska minska.” Rådet upprättades och finansieras av Svenskt Näringsliv men arbetar helt självständigt.

Rådets senaste årsrapport, ”Tudelingarna på arbetsmarknaden”, behandlade bland annat utrikes föddas svaga anknytning till arbetsmarknaden. Rapporten visar att arbetslöshets- och sysselsättningssiffrorna överskattar utrikes föddas anknytningsgrad. Det beror på att utrikes födda betydligt oftare än inrikes födda är anställda på visstidskontrakt eller med anställningsstöd. De är också i större omfattning deltidsanställda i stället för heltidsanställda.

Egenföretagande har under det senaste årtiondet uppmärksammats i den integrationspolitiska debatten och har lyfts fram som ett verktyg för att minska arbetslösheten bland utrikes födda. Det kan ske dels genom att en arbetslös startar företag och själv blir sysselsatt, dels genom att företagaren anställer andra arbetslösa utrikes födda.

Denna underlagsrapport ger en översikt av egenföretagande och företagarens inkomster bland utrikes födda från tio olika länder under perioden 2000–2012. Vidare undersöks vilka branscher utrikes födda egenföretagare verkar inom, om egenföretagandet i olika grupper skiljer sig mellan män och kvinnor samt företagarnas anställningsbeteende. Analysen visar bland annat att det finns stora skillnader i sannolikheten att vara egenföretagare mellan personer från olika länder. Det framkommer också att företagare födda utanför Europa i hög grad är koncentrerade till branscher med låga inträdesbarriärer.

Underlagsrapporten är skriven av Lina Aldén och Mats Hammarstedt vid Linnéuniversitetet i Växjö på uppdrag av Arbetsmarknadsekonomiska rådet.

Den ligger till grund för delar av den analys av egenföretagande som gjordes i rådets årsrapport.

Lars Calmfors (ordförande)

Simon Ek (sekreterare)

Ann-Sofie Kolm (ledamot)

Tuomas Pekkarinen (ledamot)

Per Skedinger (vice ordförande)

1 Inledning och disposition

Inte sällan framförs förhoppningar om att mer egenföretagande bland utrikes födda personer ska leda till att arbetslösheten i den utrikes födda befolkningen sjunker. Det ska ske dels genom att utrikes födda personer startar eget företag istället för att vara arbetslösa, dels genom att också andra utrikes födda personer anställs i dessa företag. Det finns idag en relativt omfattande litteratur som kartlagt egenföretagandet bland utrikes födda i Sverige och det är välkänt att stora variationer finns mellan olika grupper av utrikes födda.¹

Forskningen på området har i allmänhet främst studerat varför det finns skillnader i egenföretagande mellan utrikes födda personer och den infödda befolkningen i olika länder. Teoretiskt utgår denna forskning i allmänhet från att beslutet att starta eget företag kan vara framdrivet av goda affärsmöjligheter (s.k. *pull-faktorer*) eller av dåliga alternativ till att vara företagare, såsom arbetslöshet eller låga inkomster från löneanställning (s.k. *push-faktorer*). Empiriskt visar forskning från olika länder att faktorer såsom diskriminering och svårigheter att komma in på arbetsmarknaden, familjetraditioner, förekomsten av etniska enklaver samt traditioner och erfarenheter av egenföretagande från hemlandet i varierande grad förklarar skillnader i egenföretagande mellan utrikes födda personer och den infödda befolkningen.²

Denna rapport studerar egenföretagandet bland utrikes födda personer i Sverige under 2000-talet. Vi kartlägger hur företagandet utvecklats i tio grupper av utrikes födda i Sverige under perioden 2000-2012. Därigenom belyser vi hur egenföretagandet varierar mellan grupper av utrikes födda med olika etniskt ursprung. Vi studerar också hur inkomster från företagande varierar mellan utrikes födda från olika länder och om det finns skillnader mellan olika grupper av utrikes födda beträffande i vilken bransch de är verksamma som företagare. Avslutningsvis undersöks i vilken utsträckning antalet anställda, och vem som anställs, varierar mellan företag som ägs och drivs av personer från olika grupper av utrikes födda.

Rapporten är disponerad på följande sätt: I avsnitt 2 presenteras de data som rapporten bygger på samt ett antal definitioner. I avsnitt 3, 4 och 5 redovisas re-

¹ För en översikt se exempelvis Andersson och Hammarstedt (2011a).

² För studier från USA se exempelvis Borjas (1986), Yuengert (1995), Fairlie och Meyer (1996) och Fairlie (1999). För en studie från Tyskland se Constant och Zimmermann (2006). För studier från Storbritannien se Clark och Drinkwater (2000, 2002). För svenska studier se exempelvis Hammarstedt (2001, 2004, 2006), Hammarstedt och Shukur (2009), Andersson Joona (2010), Andersson och Hammarstedt (2010, 2011b, 2015), Aldén och Hammarstedt (2016) samt Bird och Wennberg (2016).

sultaten. Med utgångspunkt från vad vi vet från tidigare forskning avslutar avsnitt 6 rapporten med en kort diskussion av förklaringar till resultaten.

2 Data och definitioner

I rapporten använder vi data från Statistiska Centralbyråns databas LISA (longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier). Vi studerar utrikes födda och infödda under åren 2000, 2006 och 2012. Vi fokuserar på utrikes födda personer från Bosnien-Hercegovina, Etiopien, Irak, Iran, Libanon, Somalia, Syrien, Thailand, Turkiet och Tyskland. Vi studerar personer som var bosatta i Sverige under något eller flera år av tidsperioden 2000-2012 och som varje år var mellan 20 och 64 år gamla. Vi använder oss av en obalanserad panel, vilket innebär att det varje år finns ett in- och utflöde av individer exempelvis på grund av in- och utvandring eller åldersrestriktionen. För varje år är dock urvalet för infödda svenskar och för utrikes födda representativt för befolkningen.

Vi gör ett antal olika analyser. För det första studerar vi andelen egenföretagare i olika grupper av utrikes födda under perioden 2000-2012. Här använder vi tre olika definitioner av egenföretagare.³ Enligt den första definitionen klassificeras en person som egenföretagare om han/hon var registrerad som sysselsatt och som egenföretagare i bolagsformen enskild firma i november det aktuella året. Detta är den definition som Statistiska Centralbyrån använder för att klassificera företagare.⁴ Den andra definitionen omfattar endast de i den första definitionen som under det aktuella året hade en positiv inkomst från egenföretagande. Enligt den tredje definitionen inkluderas endast de i den andra definitionen som inte hade inkomst från löneanställningar. När vi studerar andelen egenföretagare ställs i samtliga fall antalet egenföretagare respektive år i relation till den totala befolkningen i åldern 20–64 år i de olika grupperna.

Vidare studerar vi företagarinkomsten de olika åren bland de personer som var aktiva som egenföretagare enligt de tre definitionerna. I denna analys fokuserar vi på de egenföretagare som hade en positiv inkomst från företagande under det

³ I samtliga fall exkluderas jordbrukare från analysen.

⁴ Notera att Statistiska Centralbyråns definition av egenföretagare ändrades år 2004. Från och med det året inkluderas även personer som har en negativ företagarinkomst. Tidigare år inkluderades endast personer med en positiv inkomst från företagande. På grund av definitionsändringen är andelen företagare mellan 0,1 och 1 procentenhet större år 2006 och 2012 för män och mellan 0,1 och 1,2 procentenhet större för kvinnor jämfört med den tidigare definitionen.

aktuella året.

Vi analyserar också i vilken bransch som egenföretagarna är verksamma år 2012. Då utgår vi från egenföretagare enligt den första definitionen, d.v.s. personer som var registrerade som sysselsatta och som egenföretagare i enskild firma i november det aktuella året. Vidare har de utrikes födda delats in i grupper utifrån födelseregion. De födelseregioner som används är Västeuropa, Östeuropa, Sydeuropa, Mellanöstern, övriga Asien, Afrika och Sydamerika. Vi fokuserar på följande sju branscher: (1) tillverkning, (2) byggverksamhet, (3) handel, information och kommunikation, (4) hotell- och restaurangverksamhet, (5) företagstjänster, (6) personliga och kulturella tjänster samt (7) övriga verksamheter. I kategorin övriga verksamheter ingår egenföretagare som bedriver verksamhet inom skogsbruk och fiske, el-, värme- och vattenförsörjning, finans- och försäkringsverksamhet, offentlig förvaltning och försvar, utbildning samt egenföretagare vars verksamhet inte är specificerad. Slutligen studerar vi hur antalet anställda och de anställdas sammansättning vad gäller kön och utbildningsnivå varierar bland inrikes och utrikes födda egenföretagare år 2012. Även i detta fall använder vi den första definitionen av egenföretagare och samma gruppindelning av utrikes födda som i branschanalysen. Det faktum att vi begränsar oss till personer som driver sitt företag som enskild firma gör att våra resultat vad gäller bransch och antal anställda inte nödvändigtvis är representativa för andra bolagsformer.

3 Andelen egenföretagare och företagareinkomster under perioden 2000–2012

I Tabell 1 och Tabell 2 redovisas andelen egenföretagare i olika grupper av utrikes födda. Andelen egenföretagare är genomgående högre bland män än bland kvinnor. Precis som framkommit i tidigare undersökningar är andelen egenföretagare högst bland vissa av de grupper som invandrat från länder i Mellanöstern.⁵ Framför allt märks en relativt hög andel egenföretagare bland utrikes födda från Syrien och Turkiet. Detta gäller för såväl män som kvinnor.

⁵ Den som vill studera hur egenföretagandet bland utrikes födda utvecklades under perioden 1993-2007 hänvisas till Andersson och Hammarstedt (2011a).

I texten använder vi genomgående Statistiska Centralbyråns definition av egenföretagande då vi beskriver utvecklingen bland de olika grupperna. För män uppgick andelen egenföretagare från Syrien till närmare 17 procent åren 2000 och 2006. År 2012 var andelen lägre: 11 procent. Samma mönster framkommer för utrikes födda från Turkiet. I denna grupp uppgick andelen egenföretagare till runt 18 procent år 2000 och till närmare 17 procent år 2006. År 2012 hade andelen fallit till 13 procent. Andelen egenföretagare i dessa grupper har således minskat något under observationsperioden. En orsak till det kan vara att egenföretagare i dessa grupper i slutet av observationsperioden i högre grad än tidigare driver sina företag som aktiebolag. År 2010 sänktes kravet på insatt eget kapital i aktiebolag från 100 000 kronor till 50 000 kronor, vilket underlättat sådan bolagsbildning. Den utveckling vi kan observera behöver således inte enbart vara ett resultat av att personer i dessa grupper i lägre utsträckning än tidigare driver egna företag. Förklaringen kan istället vara att de driver sina verksamheter i en annan bolagsform än tidigare.

Bland utrikes födda män från länder i Europa ligger andelen egenföretagare från Tyskland på ungefär samma nivå som andelen egenföretagare bland män födda i Sverige. Andelen egenföretagare bland män från Tyskland är relativt konstant och uppgår till mellan 5 och 7 procent under observationsperioden. Bland utrikes födda män från Bosnien-Hercegovina är andelen egenföretagare avsevärt lägre.

Även bland män från länder i Afrika är andelen egenföretagare låg. Bland män födda i Etiopien uppgår andelen egenföretagare till mellan 2 och 3 procent. Andelen egenföretagare bland män födda i Somalia uppgår till endast omkring 1 procent.

Tabellerna innehåller också uppgifter om företagarinkomster för de olika grupperna. Män födda i Sverige har genomgående relativt höga företagarinkomster. Det är dock intressant att notera att företagarinkomsterna bland utrikes födda män i några fall är ungefär lika höga som, och ibland till och med högre än, dem vi kan observera bland manliga egenföretagare födda i Sverige. Exempelvis har män födda i Turkiet och Etiopien högre företagarinkomster än män födda i Sverige år 2012.

Som ovan påpekades är det viktigt att vara medveten om att vi studerar egenföretagare som är aktiva i bolagsformen enskild firma. I Andersson och Hammarstedt (2011a) framkommer att företag drivna av utrikes födda i bolagsformen enskild firma i många fall har högre omsättning och bättre rörelseresultat än företag i samma bolagsform drivna av personer födda i Sverige. En rimlig förklaring till det är att de mest framgångsrika svenskfödda företagarna oftare driver sina bolag som aktiebolag.

Tabell 1 Andel egenföretagare bland män samt genomsnittlig inkomst från företagande åren 2000, 2006 och 2012 (20–64 år) efter födelseland

Företagarens födelseregion	År	Andel egenföretagare i procent			Genomsnittlig företagarinkomst, tkr ^{d)}		
		1 ^{a)}	2 ^{b)}	3 ^{c)}	1 ^{a)}	2 ^{b)}	3 ^{c)}
Sverige	2000	5,2	7,0	3,7	169	132	174
	2006	5,5	9,3	3,8	210	129	212
	2012	4,8	6,8	3,0	215	141	223
Tyskland	2000	5,8	7,6	4,8	144	119	142
	2006	6,3	8,0	4,4	165	122	163
	2012	6,7	7,2	4,2	148	116	150
Bosnien-Hercegovina	2000	1,6	1,9	1,3	97	87	100
	2006	2,6	3,1	1,9	176	143	173
	2012	2,9	3,6	2,1	216	166	220
Iran	2000	10,1	11,3	8,7	105	98	106
	2006	9,2	9,9	6,9	170	149	169
	2012	7,7	8,2	5,4	188	158	189
Irak	2000	5,4	5,9	4,7	90	84	90
	2006	6,6	6,6	4,9	134	123	133
	2012	6,7	6,9	4,7	159	139	160
Syrien	2000	16,9	18,1	15,2	104	100	103
	2006	16,5	16,9	13,8	146	136	146
	2012	11,4	11,7	8,9	186	168	188
Turkiet	2000	18,2	19,7	16,2	124	117	126
	2006	16,5	17,0	13,4	178	165	180
	2012	13,0	14,1	10,1	226	197	234
Etiopien	2000	2,4	3,0	1,7	110	96	115
	2006	2,7	3,3	1,9	194	163	203
	2012	2,5	3,2	1,8	229	174	243
Somalia	2000	0,2	0,3	0,2	77	71	89
	2006	1,3	1,4	0,9	178	164	181
	2012	1,0	1,2	0,5	197	153	195
Thailand	2000	1,5	1,7	1,1	92	79	94
	2006	3,1	3,5	2,2	129	112	130
	2012	2,8	3,2	1,8	160	126	172

Anm: ^{a)} Definierat som andel personer som var sysselsatta i november innevarande år och som var egenföretagare i enskild firma. Statistiska Centralbyråns definition av egenföretagare ändrades år 2004. Från och med detta år inkluderas även personer som har negativ företagarinkomst. Tidigare år inkluderades endast personer med en positiv inkomst från företagande. På grund av definitionsändringen är andelen egenföretagare mellan 0,1 och 1 procentenhet högre år 2006 och 2012 än enligt den tidigare definitionen. ^{b)} Definierat som andel personer som hade företagarinkomst >0. ^{c)} Definierat som andel personer som hade företagarinkomst >0 och ingen löneinkomst. ^{d)} Inkomst från företagande (>0) i tusentals kronor och 2012 års prisnivå.

Tabell 2 Andel egenföretagare bland kvinnor samt genomsnittlig inkomst från företagande åren 2000, 2006 och 2012 (20–64 år) efter födelseland

Företagarens födelseregion	År	Andel egenföretagare i procent			Genomsnittlig företagarinkomst, tkr ^{d)}		
		1 ^{a)}	2 ^{b)}	3 ^{c)}	1 ^{a)}	2 ^{b)}	3 ^{c)}
Sverige	2000	2,5	3,6	1,7	123	92	125
	2006	3,0	5,3	1,9	155	89	151
	2012	2,9	4,3	1,6	163	102	165
Tyskland	2000	3,3	4,4	2,4	113	93	110
	2006	4,3	5,5	2,8	121	86	118
	2012	4,5	4,9	2,4	113	81	116
Bosnien-Hercegovina	2000	0,8	1,0	0,7	78	71	71
	2006	1,3	1,5	0,9	121	101	115
	2012	1,5	1,9	1,1	180	137	177
Iran	2000	3,5	4,0	3,1	71	65	67
	2006	3,7	4,0	2,6	110	92	106
	2012	3,2	3,5	2,0	131	104	125
Irak	2000	1,6	1,8	1,4	69	63	69
	2006	2,0	2,0	1,5	86	77	81
	2012	1,9	1,8	1,2	112	97	109
Syrien	2000	4,0	4,3	3,3	85	79	84
	2006	5,0	5,0	3,7	103	93	96
	2012	4,0	4,1	2,8	156	135	151
Turkiet	2000	3,8	4,2	3,2	99	92	98
	2006	4,2	4,5	3,3	123	109	118
	2012	4,1	4,4	2,9	174	147	174
Etiopien	2000	0,8	0,9	0,5	75	66	70
	2006	0,9	1,1	0,4	164	107	124
	2012	0,8	1,3	0,4	139	84	116
Somalia	2000	0,0	0,1	0,0	45	62	0,2
	2006	0,2	0,2	0,1	96	82	72
	2012	0,3	0,3	0,1	140	91	110
Thailand	2000	1,8	2,2	1,5	78	67	74
	2006	3,3	3,4	2,0	95	80	96
	2012	5,3	4,8	3,2	89	76	89

Anm: Se tabell 1.

Som nämndes ovan är andelen företagare lägre bland kvinnor än bland män. Dock framkommer ungefär samma mönster som det vi kunde observera bland män även bland kvinnor. En relativt hög andel egenföretagare finner vi bland utrikes födda kvinnor från Syrien och Turkiet. I dessa grupper uppgår andelen egenföretagare till omkring 4 procent.

Det är välkänt att framför allt personer från länder i Mellanöstern och Afrika har svårigheter på den svenska arbetsmarknaden. Det är också belagt att inte minst personer från länder i Mellanöstern diskrimineras då de söker efter anställning i Sverige. Det är således rimligt att tro att den relativt höga andelen egenföretagare från länder i Mellanöstern åtminstone till viss del beror på svårigheter att etablera sig som löneanställda i Sverige.⁶

4 I vilka branscher är företagarna verksamma?

I Tabell 3 studeras i vilka branscher företagarna är verksamma. Företagare med ursprung i länder i Mellanöstern och övriga delar av Asien är i högre grad än andra verksamma inom branscherna handel/kommunikation och restaurang/hotellverksamhet. Totalt är ungefär 75 procent av de män från Mellanöstern som driver eget företag verksamma inom någon av dessa branscher. Bland män från övriga Asien är andelen som är verksamma i dessa branscher omkring 70 procent. Samtidigt är en mycket liten andel företagare från dessa regioner aktiva inom branscherna tillverkning eller byggverksamhet.

Bland män som är födda i Afrika är majoriteten av företagarna aktiva inom branschen handel/kommunikation. Bland utrikes födda män från länder i Europa är företagandet mer spritt över de olika branscherna. Framför allt lägger man här märke till den höga andelen företagare i byggbranschen bland personer som invandrat från länder i Östeuropa.

Kvinnor från länder i Mellanöstern och övriga Asien är i hög grad verksamma inom restaurang/hotellverksamhet eller handel/kommunikation. Vidare är en relativt hög andel kvinnor, oberoende av födelseregion, verksamma inom sektorn

⁶ Se Carlsson och Rooth (2007) samt Aldén och Hammarstedt (2015a).

personliga/kulturella tjänster. Utrikes föddas företagande är således i hög grad koncentrerat till vissa branscher. Främst gäller det företagandet bland de grupper där andelen företagande är relativt hög. Bland utrikes födda från Mellanöstern är egenföretagandet koncentrerat till olika delar av handels- och servicenäringsen. Detta resultat har framkommit även i tidigare undersökningar.⁷

Vi vet sedan tidigare att utrikes födda företagare möter andra problem än svenskfödda företagare. Av Aldén och Hammarstedt (2016) framkommer att framför allt företagare från länder utanför Europa har svårare än andra företagare att få banklån beviljade. De upplever också i högre grad än andra att de diskrimineras av banker, kunder och leverantörer. Det är svårt att säga hur mycket dessa svårigheter förklarar det faktum att utomeuropéer i högre grad än andra är verksamma inom branscher där inträdesbarriärerna, i form av behov av exempelvis finansiellt kapital, får antas vara relativt låga. Men det finns goda skäl att tro att den höga andelen egenföretagare inom handels- och servicenäringsen bland utrikes födda med ursprung i utomeuropeiska länder åtminstone delvis beror på diskriminering på arbetsmarknaden.⁸ Vidare leder förmodligen diskriminering från banker och andra långgivare liksom svårigheter att få tillgång till finansiellt kapital till att företagandet bland vissa grupper är koncentrerat till branscher där behovet av kapital är relativt litet.⁹

5 Hur många, och vilka, är anställda i företagen?

I Tabell 4 redovisas uppgifter över hur många som är anställda i företagen. Det anges även uppgifter om i vilken utsträckning företagen anställer män och kvinnor samt om vilken utbildningsnivå de anställda har. Företag drivna av män har i genomsnitt fler anställda än företag drivna av kvinnor. Vidare framkommer att företag drivna av personer som invandrat från länder i Mellanöstern eller övriga Asien i genomsnitt har fler anställda än företag drivna av personer från andra. Här bör man, precis som tidigare, vara medveten om att vi studerar bolagsformen enskild firma. Våra resultat är sannolikt inte representativa för andra bolagsformer.

⁷ Se Andersson och Hammarstedt (2011a).

⁸ Se Carlsson och Rooth (2007).

⁹ Se Aldén och Hammarstedt (2016).

Tabell 3 Andel egenföretagare ^{a)} i olika branscher år 2012 (20–64 år) efter kön och födelseregion

Företagarens födelseregion	Tillverkning	Byggsamhet	Handel/kommunikation	Restaurang/hotellverksamhet	Företags tjänster	Personliga/kulturella tjänster	Övrigt/ej specificerad verksamhet
<i>Män</i>							
Sverige	6,9	24,9	22,7	1,7	18,8	10,8	14,2
Västeuropa	7,2	20,9	21,5	4,5	23,1	12,6	10,2
Östeuropa	3,5	55,4	15,9	3,5	12,2	5,3	4,2
Sydeuropa	4,0	15,4	33,8	17,6	16,3	7,9	5,0
Mellanöstern	1,8	2,2	38,7	37,6	4,7	11,7	3,3
Övriga Asien	1,6	5,4	31,3	37,9	9,3	9,1	5,4
Afrika	1,5	3,6	54,0	11,0	15,8	8,2	5,9
Sydamerika	3,3	17,3	24,0	7,5	26,4	15,1	6,4
<i>Kvinnor</i>							
Sverige	3,7	1,2	13,0	2,8	21,2	40,6	17,5
Västeuropa	4,5	1,2	14,1	4,9	26,1	33,4	15,8
Östeuropa	2,5	7,8	12,3	3,5	37,5	25,7	10,7
Sydeuropa	2,1	2,0	14,5	13,0	20,5	33,1	14,8
Mellanöstern	1,8	0,5	21,8	21,5	5,6	31,9	16,9
Övriga Asien	1,7	0,9	15,3	27,5	11,5	33,2	9,9
Afrika	1,7	0,6	25,4	8,8	21,7	27,1	14,7
Sydamerika	2,3	3,9	13,4	5,1	28,4	35,0	11,9

Anm: ^{a)} Avser personer som var sysselsatta under november månad och som var egenföretagare i enskild firma.

Det är inte orimligt att anta att svenskfödda företagare med ett stort antal anställda i hög grad driver sina företag som aktiebolag och därför inte ingår i vår undersökning.

Intressanta mönster framkommer vad gäller de anställdas kön. Det är uppenbart att företag som ägs och drivs av män i hög grad anställer män, medan företag som ägs och drivs av kvinnor i hög grad anställer kvinnor. Bland de företag som drivs av svenskfödda män var 83 procent av de anställda personerna män. Bland företag drivna av män födda i Mellanöstern eller Afrika var andelen anställda män ännu högre och uppgick till omkring 86 procent.

Kvinnliga företagare anställer i hög grad kvinnor. Bland företag drivna av svenskfödda kvinnor är 76 procent av de anställda kvinnor. Bland företag drivna av utrikes födda kvinnor från Mellanöstern var andelen anställda män relativt hög. Ungefär 43 procent av de personer som var anställda i företag drivna av kvinnor från Mellanöstern var män.

Merparten av företagen i vår undersökning har relativt få anställda. I exempelvis Borjas (1986) diskuteras att inte minst utrikes födda företagare ofta anställer familjemedlemmar i sina verksamheter. Det är således rimligt att tro att flera av de personer som är anställda i de företag vi observerar är familjemedlemmar och släktingar till den som driver företaget.

Det är också intressant att notera att utbildningsnivån bland de anställda skiljer sig åt mellan företag som är verksamma i olika branscher. Bland företag drivna av personer födda i Mellanöstern eller övriga Asien är en relativt hög andel av de anställda lågutbildade (förgymnasial utbildning). Förmodligen förklaras detta delvis av att dessa företag är verksamma i branscher där utbildningskraven är låga. Vidare framkommer att andelen lågutbildade är liten bland företag drivna av män födda i Östeuropa. Enligt Tabell 3 är många av dessa företag verksamma inom byggsektorn, där utbildningskraven är högre än i till exempel handels- och servicenäringen.

Våra data ger oss inte möjlighet att närmare undersöka den etniska bakgrunden bland de anställda i de olika företagen. Framtida forskning kring utrikes föddas företagande bör därför bland annat inriktas mot att närmare studera vilka som anställs i företagen och vilka faktorer som ligger till grund för besluten att anställa viss personal.

Tabell 4 Antal anställda hos egenföretagare^{a)} och typ av anställda år 2012 (20–64 år) efter kön och födelseregion

Företagarens födelseregion	Antal anställda		Andel i procent med					Andel anställda i procent				
	Maxi- mum	Genom- snitt	Inga anställda	1 anställd	2-4 anställda	5-9 anställda	> 9 anställda	Kvinnor	Män	Förgymnasial utbildning ^{b)}	Gymnasial utbildning	Eftergymnasial utbildning
<i>Män</i>												
Sverige	63	0,3	84,6	9,3	4,8	1,0	0,3	17,0	83,0	22,0	61,4	15,8
Västeuropa	17	0,3	86,2	8,8	3,8	1,1	0,2	24,8	75,2	24,5	48,6	23,0
Östeuropa	34	0,4	78,4	13,3	6,6	1,4	0,3	19,6	80,4	9,3	44,6	29,4
Sydeuropa	30	0,8	68,5	16,1	11,6	2,9	0,9	21,1	78,9	22,0	54,2	20,3
Mellanöstern	34	1,2	54,7	19,5	19,9	5,0	0,9	13,9	86,1	36,7	37,0	20,3
Övriga Asien	20	1,0	59,6	18,5	17,0	4,1	0,8	26,2	73,8	30,4	34,3	27,5
Afrika	17	0,6	72,5	15,0	9,4	2,7	0,4	14,2	85,8	23,3	44,1	29,2
Sydamerika	37	0,7	73,6	13,7	9,3	2,7	0,7	23,6	76,4	19,5	45,8	30,8
<i>Kvinnor</i>												
Sverige	46	0,2	88,0	7,7	3,4	0,7	0,2	76,3	23,7	17,6	59,9	22,1
Västeuropa	25	0,2	88,3	7,3	3,4	0,7	0,3	67,3	32,7	16,6	48,3	32,2
Östeuropa	34	0,4	80,6	12,0	6,0	1,1	0,3	70,3	29,7	9,3	43,0	36,9
Sydeuropa	27	0,6	75,4	12,3	9,1	2,4	0,8	65,2	34,8	24,3	53,9	19,4
Mellanöstern	20	0,7	69,3	13,8	13,6	2,9	0,4	57,2	42,8	31,5	41,5	22,6
Övriga Asien	21	0,6	72,9	14,6	9,7	2,5	0,3	67,2	32,8	37,7	29,3	25,3
Afrika	14	0,4	80,8	10,8	6,5	1,7	0,2	63,7	36,3	23,9	42,6	29,7
Sydamerika	37	0,5	82,1	9,8	6,3	1,2	0,6	66,0	34,0	15,9	45,3	34,0

Anm. ^{a)} Avser personer som var sysselsatta under november månad och som var företagare i enskild firma år 2012. ^{b)} Andelen anställda med olika utbildningsnivå summerar inte till 100 procent då information om utbildning saknas för en del anställda.

6 Slutdiskussion

Vi har presenterat en översikt av hur egenföretagandet bland utrikes födda från tio länder utvecklats under perioden 2000–2012. Som egenföretagare definierar vi personer som driver sitt företag som enskild firma. Detta innebär att våra resultat inte nödvändigtvis är representativa för andra bolagsformer.

I våra resultat framkom, i likhet med i tidigare undersökningar, att det finns stora skillnader mellan personer födda i olika länder i sannolikheten att vara egenföretagare i Sverige. En hög andel företagare finner vi främst bland personer från länder i Mellanöstern (Syrien, Iran och Turkiet). Det är välkänt att personer från dessa länder har svårigheter att etablera sig som löneanställda på den svenska arbetsmarknaden. En förklaring till de resultat vi observerar kan således vara att företagandet i viss mån är framdrivet av bristen på alternativ.

Det finns dock andra grupper som också har problem att etablera sig som löneanställda på den svenska arbetsmarknaden där andelen egenföretagare är avsevärt lägre. Vi finner en låg andel egenföretagande bland utrikes födda från Somalia och Etiopien. Vi vet att utrikes födda möter andra hinder och problem än svenskfödda i sitt företagande. I Aldén och Hammarstedt (2016) visades att framför allt utomeuropeiska företagare i högre grad än andra upplever diskriminering från långivare, kunder och leverantörer som ett problem i sina verksamheter. Det är därför inte orimligt att tro att en låg andel företagare bland vissa grupper av utrikes födda från länder utanför Europa förklaras av de svårigheter vi diskuterat ovan.

Utomeuropéers företagande är dessutom i hög grad koncentrerat till branscher i vilka inträdesbarriärerna, i form av exempelvis tillgång till finansiellt kapital, är relativt låga. Även detta reflekterar sannolikt det faktum att utrikes födda från länder utanför Europa möter andra hinder och problem än svenskfödda personer i sitt företagande.

Från politiskt håll framförs inte sällan förhoppningar om att egenföretagandet bland utrikes födda ska öka. Förhoppningen är att detta ska leda till att arbetslösheten bland utrikes födda minskar, dels genom att fler utrikes födda är egenföretagare istället för att vara arbetslösa, dels genom att utrikes födda egenföretagare anställer andra utrikes födda personer i sina företag. Våra resultat ger visst stöd för dessa förhoppningar då företagarinkomsterna faktiskt är relativt höga bland vissa grupper av utrikes födda. En jämförelse av inkomster mellan utrikes födda och infödda är emellertid vansklig då vi begränsar vår analys till enskilda firmor. Det är rimligt att tänka sig att framgångsrika svenskfödda företagare i högre grad

än utrikes födda företagare bedriver sin verksamhet som aktiebolag och därför inte ingår i vår undersökning.

Vår studie ger ingen information om skillnader i överlevnadsgraden mellan företag drivna av utrikes föddas personer och svenskfödda personer. Här visar dock tidigare forskning att speciellt företag drivna av personer födda i länder utanför Europa har låg överlevnadsgrad. Detta resultat framkommer i såväl Andersson Joona (2010) som i Aldén och Hammarstedt (2015b).

Vi kan dessutom konstatera att det finns ett mönster i vilka personer som anställs i de olika företagen. Företag som drivs av män anställer i hög grad män medan företag som drivs av kvinnor i hög grad anställer kvinnor. Detta gäller såväl företag som drivs av svenskfödda personer som företag som drivs av utrikes födda personer. Vidare varierar utbildningsnivån hos de anställda mellan företag som är verksamma i olika branscher. I företag som är aktiva inom handels- och servicenäringsen är en relativt stor andel av de sysselsatta lågutbildade, medan andelen lågutbildade är lägre i företag verksamma i exempelvis byggbranschen.

Egenföretagande bland utrikes födda har fått stor uppmärksamhet i den integrationspolitiska debatten under det senaste årtiondet. Vi vet från tidigare forskning att vissa grupper av utrikes födda är överrepresenterade bland egenföretagare och vi vet också att särskilt personer från länder utanför Europa möter andra hinder i sitt företagande än personer födda i såväl Sverige som i andra europeiska länder. Vi vet däremot mindre om vilka personer som är anställda i företag som drivs av utrikes födda och vilka faktorer som ligger till grund för beslutet att anställa personal. I syfte att förbättra kunskapen kring utrikes föddas företagande är det därför angeläget att framtida forskning i högre grad än tidigare fokuserar även på de sistnämnda frågorna.

Referenser

- Aldén, L. och Hammarstedt, M. (2015a), "Utrikes födda på 2000-talets arbetsmarknad – en översikt och förklaringar till situationen", *Ekonomisk Debatt* nr 3.
- Aldén, L. och Hammarstedt, M. (2015b), Exits from self-employment: when, why and where to?, Working paper 2015:14, Centre for Labour Market and Discrimination Studies, Linnéuniversitetet.
- Aldén, L. och Hammarstedt, M. (2016), "Discrimination in the credit market? Access to financial capital among self-employed immigrants", *Kyklos* 69.
- Andersson, L. och Hammarstedt, M. (2010), "Intergenerational transmissions in immigrant self-employment: Evidence from three generations", *Small Business Economics* 34.
- Andersson, L. och Hammarstedt, M. (2011a), "Invandrades egenföretagande – trender, branscher, storlek och resultat", *Ekonomisk Debatt* nr 2.
- Andersson, L. och Hammarstedt, M. (2011b), "Transmission of self-employment across immigrant generations: The importance of ethnic background and gender", *Review of Economics of the Household* 9.
- Andersson, L. och Hammarstedt, M. (2015), "Ethnic enclaves, networks and self-employment among Middle Eastern immigrants in Sweden", *International Migration* 53.
- Andersson Joonas, P. (2010), "Exits from self-employment: Is there a native-immigrant difference in Sweden?", *International Migration Review* 44.
- Bird, M. och Wennberg, K. (2016), "Why family matters: The impact of family capital resources on immigrants' exits from entrepreneurship", *Journal of Business Venturing* 31.
- Borjas, G.J. (1986), "The self-employment experience of immigrants", *Journal of Human Resources* 21.
- Carlsson, M. och Rooth, D.-O. (2007), "Evidence of ethnic discrimination in the Swedish labour market using experimental data", *Labour Economics* 14.
- Clark, K. och Drinkwater, S. (2000), "Pushed out or pulled in? Self-employment among ethnic minorities in England and Wales", *Labour Economics* 7.
- Clark, K. och Drinkwater, S. (2002), "Enclaves, neighbourhood effects and employment outcomes: ethnic minorities in England and Wales", *Journal of Population Economics* 15.
- Constant, A. och Zimmermann, K.F. (2006), "The making of entrepreneurs in Germany: Are immigrants and natives alike?", *Small Business Economics* 26.
- Fairlie, R.W. (1999), "The absence of the African-American owned businesses: An analysis of the dynamics of self-employment", *Journal of Labor Economics* 17.
- Fairlie, R.W. och Meyer, B.D. (1996), "Ethnic and racial self-employment differences and possible explanations", *Journal of Human Resources* 31.
- Hammarstedt, M. (2001), "Immigrant self-employment in Sweden – its variation and some possible determinants", *Entrepreneurship and Regional Development* 13.
- Hammarstedt, M. (2004), "Self-employment among immigrants in Sweden – an analysis of intragroup differences", *Small Business Economics* 23.

Hammarstedt, M. (2006), "The predicted earnings differential and immigrant self-employment in Sweden", *Applied Economics* 38.

Hammarstedt, M. och Shukur, G. (2009), "Testing the home-country self-employment hypothesis on immigrants in Sweden", *Applied Economics Letters* 16.

Yuengert, A.M. (1995), "Testing hypotheses of immigrant self-employment", *Journal of Human Resources* 30.